

Ali Şakir Efendi ile söyleşi

Ahmet Bedir

Prof. Dr. Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

İmam-Hatip Lisesi'nin müdürü Veli Ertan Bey idi. Kısa bir süre sonra değişti. Zakir Güven Bey müdür oldu. Bu bir resim hocası idi. Zaten İmam-Hatip Liseleri'nin kaderidir. İlk açılınca mutlaka meslekten olmayan, ya resim hocası, ya müzik hocası ya da bu cinsten diğer hocalar müdür tayin edilirdi. Yozgat'ta da böyle idi. Yozgat İmam-Hatip Lisesi'nin ilk müdürü de resim hocası idi. Bunlar enteresandı. 1961 yılı haziranında Ankara İmam-Hatip Lisesi'nden mezun oldum. Üniversite imtihanına girerken, çalışırken okuyabileceğim fakülteleri tercih etmiştim. Bunun için Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Arap Fars Dili bölümünü tercih etmiştim. Başka fakültelerde okuyabilecek puana da sahip idim. Fakat kadere teslim olup Allah'a güvendik ve burayı değiştirmedik. O zaman bu bölümünün adı "Klasik Şark Dilleri" idi. Bunun bünyesinde sadece Arapça ve Farsça vardı. Daha sonra Urduca ve Hintçe dillerini de eklediler. Burada öğrenciler dört sömestre (iki yıl) okuduktan sonra asıl branşlarına geçiyorlardı; Arapçada yoğunlaşmak isteyenler Arapçaya, Farsçada yoğunlaşmak isteyenler Farsçaya ayrılıyorlardı. Hangi derse yöneliş oluyorsa o A grubu ders oluyor bir de bunun yanında ikinci olarak bu derse yakın olan derslerden B grubu dersler alınıyordu.

Ahmet Bedir: Önce lisans döneminden başlamak istiyorum? Hangi üniversiteden mezunsunuz? Hangi yıllarda okudunuz?

Ali Şâkir Efendi: İmam-Hatip okuluna Yozgat'ta başladım. Yozgat İmam-Hatip Lisesi 1953'te açıldı ve ben de onun ilk talebesiyim. İmam-Hatip Lisesi'nin birinci devresini Yozgat'ta bitirdim. İkinci devresini ise Ankara İmam-Hatip Lisesinde devam ettim. O zaman Ankara

KAYNAKÇA

Bedir, Ahmet. "Ali Şakir Ergin Efendi ile söyleşi," Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2,2 (2012/2), ss. 1-19.

Ben B grubu ders olarak “Eski Türk Edebiyatı”nı seçmiştim. Böylece 1966 yılında mezun oldum. Daha önce Irak ile yapılmış kültür antlaşması muvacehesinde Irak’a öğrenci gönderiliyordu. 1957-58 yıllarında öğrenci mübadelesi olmuş ve benim mezuniyetime denk gelen yıla kadar durdurulmuştu. Tarih profesörü Halil İnalçık Beyefendinin hanımı (Allah rahmet etsin) Doç. Dr. Şevkiye İnalçık, ruhu şad olsun. Bu öğrenci mübadelesini yeniden başlattı. Şevkiye Hanım, iyi bir hanımefendi idi. Disiplinli, edepli, terbiyeli, ahlaklı, kişilikli; çok erkeklerden daha kişilikli ve mert bir hanımefendi idi. Şevkiye hanım 1960 ihtilalinden sonra üniversiteden uzaklaştırılan 141’lilerdendi. Fakat yeniden göreve dönmüştü. Bu konudaki Irak burslarını yeniden çalıştırdı. 1966 yılı mezunlarından yalnız ben burslu olarak gönderildim.

A.B.: *O zaman, “Klasik Şark Dilleri Edebiyatı Bölümü” başkanı kim idi?*

A.Ş.E.: Klasik Şark Dilleri başkanı, Farsça hocası Prof. Dr. Meliha Ambarcıoğlu idi. İhtilal sonrası döneminde, Arapça ve Farsça birbirine yakın olan diller olmasına rağmen birbirinden ayrıymış gibi telakki ediliyordu. Hocalar arasındaki ilişki de böyle idi. Daha önceleri Arapça Klasik Şark Dilleri bölümünün bünyesinde iken bizim zamanımızda Şevkiye Hanım’ın da çalışmalarıyla Arapça ve Farsça bölümleri birbirinden ayrılıp her biri ayrı bölüm haline getirildi.

Nihayet 1966 yılında ben burslu olarak Irak’ın başkenti Bağdat’a gittim. Gidişimiz memur statüsünde olduğu

için hiçbir üniversitede lisansüstü çalışma yapma şansımız yoktu. O zamanki hükümetin kanunlarının böyle garip tecellileri vardı. “Memur giden başka yerde okuyamaz. Memur olan başka okulda okuyamaz” diye talebe müfettişleri engel oldular.

A.B.: *Siz sadece orada hocaya asistan olarak mı gittiniz?*

A.Ş.E.: Hayır. Fakültede okurken ve mezun olduktan sonra da aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığı personeli olarak görev yapıyordum. Memur idim. Ankara Yeni Mahalle vaizliği kadrosunda idim. Devlet Memurları kanununda Devlet memurlarının, 4489 sayılı kanunla bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak için dış ülkelere izinli olarak gönderilme usulü vardı.

A.B.: *O zaman siz, fakülteden mezun oldunuz ve halen memur idiniz ve bilgi, görgü ve ihtisaslarınızı artırmak için Irak’a gittiniz.*

A.Ş.E.: Evet. O fasıldan gittim. Fakat devletin isteği dışarı gitsin ama ne yaparsa yapsın. O günkü devletin politikası bu idi.

A.B.: *Kaç yıllığına gittiniz?*

A.Ş.E.: Irak bursundan istifade ederek iki yıllığına gittim. Fakat yine de orada Edebiyat Fakültesi’nde derslere devam ettim.

A.B.: *Mezun olmadan mı gittiniz?*

A.Ş.E.: Hayır fakülteden mezun olduktan sonra gittim. Bu arada mezun olmadan gidip de mezun sayılanlar da var (tebessüm ediyor). Ben onlardan değilim. Fakülte okumadan fakülte mezunuyum diye gelenler de var...

A.B.: *Bağdat'a gittiniz...*

A.Ş.E.: Kültür ataşeliği aynı zaman da talebe müfettişliği olan makam bizim lisansüstü veya herhangi bir şekilde resmi talebe olmamızı engelledi.

A.B.: *O gün ki Türkiye Bağdat Büyüyük Elçiliği Kültür Ataşesi sizin herhangi bir surette Bağdat'ta resmi öğrenci olmanızı engelledi yani?!*

A.Ş.E.: Öğrenci olamazsınız. Siz memursunuz öğrenci olamazsınız. Ancak üniversitelere ve fakülterelere dinleyici olarak giderseniz, karışmayız.

A.B.: *Aynı düşünce şimdi de devam ediyor: "Mastır yapamazsınız"*

A.Ş.E.: Ben de Bağdat Edebiyat Fakültesi'ne müracaat edip dinleyici öğrenci olarak devam ettim. Bu fakültenin ikinci sınıfına gayri resmi olarak talebe oldum. (tebessüm ediyor) Böylece istediğim zaman Bağdat İlahiyat Fakültesinin bazı hocalarının derslerine, bazen de Edebiyat Fakültesinin bazı hocalarının derslerine devam ettim.

A.B.: *Yalnız dinleyici olarak gidiyorsunuz. Mastır veya doktora yapma yok.*

A.Ş.E.: Daha sonra bu tür sıkıntılar gittikçe kalktı. Öğrenci mübadelesi fazlaştı. Benimle beraber o zaman beş kişi daha gelmişti. O sene içinde benden sonra dört kişi daha geldi. Diyanet İşleri Başkanlığından bu tür memurlar gönderiyordu. Niyazi Baloğlu o zaman Diyanet İşleri Başkanlığı Teftiş Kurulunda idi, zannediyorum. O zaman teftiş kurulunda idi zannediyorum. Adana'dan imam-

hatip öğretmeni Abdulkadir Kocmanoğlu, Kayseri'den Abdullah Bakır ve Maraş'tan Muharrem Çelebi de bu gelenlerdendi. Burada kendi kendimize hocalar bulduk. Kendi kendimizi geliştirmeye çalıştık. Bazı çalışmalarımız ve bazı konularda mütalaalarımız oldu. İki sene kalıp yurda döndüm.

A.B.: *İki yıl Bağdat'ta geçti, ne mastır ne de doktora yapmadan döndünüz?!*

A.Ş.E.: Evet. Fakat beni gönderen hocam Şevkiye Hanım, yurtdışından döndükten sonra araştırma görevlisi olarak kabul edeceğini önceden söylemişti. Aslında daha birinci sınıfta iken de bunu dile getirmişti. Onun için benim lisans alanımla ilgili olana ülkeye gönderilmem ne suretle olursa olsun faydalı olmuştu. Bir hedefim olduğu için, bu ülkede kaldığım sürede hep bu akademik çalışmaların hazırlıkları ile çalışıyor ve devamlı kitap alıyordum. Yurtdışından dönünce, Hoca Hanım da hazırlıkları yapmıştı ve o yaz içinde açılan asistanlık sınavına tek aday olarak girdim. Sınav sonrası beni araştırma görevlisi olarak aldı. 1968 Haziran ayında döndüm aynı yılın Temmuz ayında araştırma görevlisi olarak tayin edildim.

A.B.: *O zaman, her ne surette olursa olsun, yurtdışına gitmeniz yararlı olmuş. Gönderen Hoca Hanım da çok akıllı imiş. Öğrenci yurtdışına gitsin de, hangi statüde giderse gitsin önemli değil.*

A.Ş.E.: Ben fakültede ikinci sınıftan üçüncü sınıfa geçtiğim zaman hocam

(Şevkiye Hanım) yönetim kuruluna müracaat edip; “bu arkadaşı (kendisini kastediyor) bir yıl önce mezun edelim. Bölümde hocaya ihtiyaç var. Dört yıllık fakülteyi üç yılda tamamlasın, kürsüye asistan alacağım” demişti.

A.B.: *Demek ki Hoca Hanım o zaman sizleri yeterli görüyordu.*

A.Ş.E.: Mevzuat buna müsaitti. Yönetim kurulunda da tartışılmıştı. Yönetim kurulunda Şevkiye Hanım’a şöyle bir engel göstermişler: “Sen bu arkadaşı asistan olarak alacağın belli oluyor. Çok iyi anlaşılıyor. Fakat asistanlık imtihanında, dört yıllık mezunlar ile aynı sınava tabi tutulduğunda, diğerleri dört yıllık bu arkadaş üç yıllık mezunu olarak sınava girecek. Bu da onun için bir dezavantaj sayılacaktır. O ise, üç yıllık yüksekokul mezunu sayılıp, fakülte mezunu sayılmayacaktır. Dolayısıyla dört yıllık mezunları tercih edeceklerdir. Onun için size engel olacaklardır. Bırakın dört yıllık lisans dönemini tamamlasın.”

A.B.: *Asistan olarak başladınız. Kaç yıl sürdü asistanlık?*

A.Ş.E.: 1968 yılı Temmuz’da başlayıp 1971 yılının Mart ayında askere gittim. Tam muhtıra dönemi idi. Fransız usulü doktora sistemi idi. Ben o zaman beş yıl süreli Fransız usulü doktora yapıyordum. Tam bu doktora sırasında askere gittim. O zaman askere gitme zorunda kaldık. O yıllarda bütün öğrenci olaylarının merkezi “Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi” idi. Başka yerden çığ gibi

çoğalarak gelen öğrenci toplulukları, bizim fakültede tam kıvamına ulaşıyordu. DTCF’nin önu bütün anarşik olayların merkezi idi. Solcular, Siyasal Bilgiler Fakültesinden yola çıkıyorlar, Sıhhiye’ye gelinceye kadar grup grup toparlanıyor, kalabalıklaşıyor, ardından bizim fakültede son kalabalığa ulaşıyorlardı. O yıllarda bizim fakültede gece öğretimi de vardı. Gece öğretiminde, anarşistlerden korunmak için silahlarla fakülteye gitme zorunda kalıyorduk. Bizi de açık bir şekilde silahlarla tehdit ediyorlardı... İşte bunun için kaza ve belaya uğramadan gidip askerliğimizi yapıp dönelim, dedik. Ben askerden döndüğümde hocam Amerika’ya gitti. Beyi Halil İnalçık, anarşik olaylar dolayısıyla emekli olma zorunda kaldı ve Amerika’ya gidip yerleşti.⁰¹ Halil İnalçık hoca gidince, eşi Şevkiye Hanımefendi de gitmek zorunda kaldı. Bizim işler karıştı.

A.B.: *Doktoranız ne zaman bitti?*

A.Ş.E.: Doktoramı 1973 yılında tamamladım.

A.B.: *Doktoranızın konusu ne idi?*

A.Ş.E.: Arap Dili Edebiyatında Ebu Temmam Habîb b. Evs et-Tâî’nin (v. 231/845) “el-Hamâse” diye bir divanı vardı. Ebu Abdillah el-Hüseyin b. Ali en-Nemerî’nin (v. 385/996) bu divandan seçme “Maanî Ebyati’l-Hamâse” adında bir kitabı vardı. Bu bir yazma nüsha idi. Ben bu seçme beyitleri tah-

01. Şimdi 96 yaşlarında olan Halil İnalçık (2012), 1970 yılında emekli olmuştu. 1972 yılında Chicago Üniversitesi tarafından davet edildi ve 1994 yılına kadar burada Osmanlı Tarihi dersleri verdi. Şeyhü’l-müverrihin diyorlar, şimdi ona.

kik ettim. 1973 yılının sonunda doktor oldum. Kürsüye Prof. Dr. Adnan Sadık Erzi Bey (v. 1990) benim doktora yönetmenim idi. Babası da meşhur hocalardan biri idi. Prof. Dr. Ali Sevim Bey ise kürsüye vekâlet ediyordu. Adnan Erzi aynı zamanda Tarih Kurumu başkanı idi. Adnan Erzi dirayetli ve iyi bir hoca idi. Dışardan o, doktora danışmanlığımı yaptı. Ben bu arada asıl doktora tezimi değiştirdim. İlk aldığım tez, bu yaptığım doktora tezi değildi. Hocam Amerika'ya gittikten sonra altı ay içinde ben yeniden bu mevcut doktora tezini hazırladım. Doktora savunmasında, jüri başkanı Ordinaryüs Prof. Aydın Sayılı (v. 1993) idi.

A.B.: *Bu doktora tezi şimdi nerede?*

A.Ş.E.: Ben de yok. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde belki vardır.

A.B.: *Doktorayı tamamladıktan sonra ne yaptınız? Doktora bittikten sonra ne kadar daha asistan olarak devam ettiniz?*

A.Ş.E.: 1975 yılı eylül ayına kadar devam ettim. Bu tarihten sonra tekrar Irak'a gittim. Bu kez Irak Bağdat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Şark Dilleri bölümünde Arapça ve Türkçe ders vermek üzere davet edildim. İki yıl burada ders verdim.

A.B.: *Türk birinin anadili Arapça olan öğrencilere Arapça ders vermesi...*

A.Ş.E.: Arapların bazılarını Arapça gramer bazılarını da Arapça dilini kullanarak Türkçe öğretiyordum. İki yıl bitince, daha yurtdışından dönmeden Türkiye'deki görevimden, Irak'tan dilekçe göndererek istifa etmiştim. Ai-

levi nedenlerden dolayı artık fakülte-nizde çalışamayacağım deyip ayrıldım. Döndüğümde artık asistan değildim.

A.B.: *Bu tarihlerde evli miydiniz?*

A.Ş.E.: Evliydim.

A.B.: *Ne zaman evlendiniz?*

A.Ş.E.: 1971'de evlendim. Evlendiğimde otuz üç yaşındaydım. Asistanlıktan istifa ettikten sonra Yozgat'a geldim.

A.B.: *Yozgat'ta ne yaptınız?*

A.Ş.E.: Hiçbir iş yapmadım. 1977 Temmuz-Ağustos ayları idi Yozgat'a geldiğimde. Annem hasta idi ve bakıma muhtaçtı. Anneme bakmak ve ailemin yanımda olma saikiyle buraya geldim.

A.B.: *Annenizin adı?*

A.Ş.E.: Müferriha. Kendileri Yozgatlı Abdi Ağa ailesinden idi. Müferriha Hanım, Efendi Babamın ikinci hanımını idi.

A.B.: *1977 yılında buraya geldikten sonra kaç yıl kaldınız?*

A.Ş.E.: 1977 yılından 1979 yılına kadar hiçbir işle meşgul olmadım. O güne kadar üç beş kuruş tasarrufumuz vardı onunla geçiniyorduk.

A.B.: *Şimdi Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü'ne gelelim.*

A.Ş.E.: 1978 sonuna kadar, bazı özel çalışmalarımız ve özel programlarımız vardı. Bu günlerde, Yozgat'ta Yüksek İslam Enstitüsü açılması için bir gayret ve bir dernek vardı.

“Yozgat'ta Yüksek İslam Enstitüsü Açtırma Derneği” idi adı. Ben bu derneğin içinde değildim. Benden evvel, başkaları tarafından kurulmuştu. İçin-

de, o günün Adalet partililerinden ve değişik kesimden hocalardan kimseler vardı.

A.B.: *Bu derneğe nasıl ulaşırsınız? Derneğin başkanı kimdi?*

A.Ş.E.: Derneğin hiçbir resmi özelliği yoktu. Gayri resmi bir faaliyetti. Kesin bilmiyorum. Dernekler masasında kaydı varsa şayet ondan haberim yoktur. Bu dernek kurulduktan sonra bir seneden fazla içinde bulundum fakat hiçbir resmi özelliğini görmedim. Sözlü olarak, bana; bir derneğimiz var, bunun gayesi bu, sen de bizimle bu derneğe katkıda bulun ve içinde ol, dediler. Ben de öylece sözlü olarak katıldım. Onların gayretlerini görünce, onlara dedim ki, “Enstitü açmak istiyorsunuz ama bu günlerde Yüksek İslam Enstitülerinin İlahiyat Fakülteleri ile ilgili bir sürtüşmesi var. 1970’li yıllarda birbirleri ile sürtüşüyorlardı. O günleri hatırlamaya çalışın.

A.B.: *Yüksek İslam Enstitüleri, biz de fakülte olalım diyorlardı. Başka ne tür sürtüşme vardı ki?*

A.Ş.E.: O günlerde Enstitüler, İlahiyatları kabul etmiyorlardı. Daha doğrusu Ankara İlahiyat Fakültesi vardı. Oranın mezunlarını pek kabul lenemiyorlardı. İlahiyat mezunları da Yüksek İslam Enstitü mezunlarını kabul etmiyorlardı. Aslında İlahiyat mezunları Yüksek İslam Enstitülerini küçümsüyorlardı. Bu işi idare edenler de, İmam-Hatip Liselerine, yalnız Ankara İlahiyat Fakültesi mezunlarını müdür tayin ediyor, enstitü mezunlarını da buralara öğretmen

tayin ediyorlardı. Hiçbir Yüksek İslam mezunu İmam-Hatip Lisesine müdür tayin edilmeye layık görülüyordu. İdareciliği onlara vermiyorlardı.

A.B.: *Şimdilerde de yine bu önce kurulmuş olan ilahiyatlar sonrakilere aynı muameleyi göstermeye çalışıyor ama günümüz şartları buna müsaade etmiyor.*

A.Ş.E.: Ben şimdi bu tavrın devam edip etmediğini bilmiyorum. Bu iki grubun bir kavgasına şahidim. Biri ilahiyat mezunu biri enstitü mezunu, ikisi de hafız, ikisi de birbirini tekfir ediyordu. Ben buna şahit oldum. Durumu bu kadar kötü noktalara götürmüşlerdi. İyi ki ben bu okullardan mezun olmamışım.

A.B.: *Bana göre biraz Enstitüler haklıydı...*

A.Ş.E.: O konuda bir şey diyemem. Birini diğerine tercih etme durumunda değildim, değilim de. İkisi de Müslüman’dır. İkisi de kardeşimizdir. İkisi de hüsnüniyetli idi. Ama ifrata kaçıyorlardı. Yanlış yapıyor ve dar çerçevede kalıyorlardı. “Ben ve başkası” diyorlardı. “Ben ve başkası İslam’da yoktur.” İslam’da biz var. Beraberlik var. İsar var. Fedakârlık var.

A.B.: *Enstitünün kurulmasını kim teklif etti?*

A.Ş.E.: Burada benden önce bu iş için çalışan dernekteki arkadaşlar ilk teklifi yaptılar. İlla İslam Enstitüsü kurmak istiyorlardı. Ben de onlara: “Şimdi İslam Enstitüsü kurarsanız, yalnız enstitü olacak.” Dedim. Onlar, önce akademi olalım. Akademik nosyona sahip

olup sonra fakülte olalım diyorlardı. Böyle bir çalışma vardı. Onlar enstitüler önce akademi olmak istiyorlardı. Ben de onlara: “Gelin bunu İslam Enstitüsü olarak değil de İlahiyat Fakültesi olarak açmaya çalışalım” dedim. Bana Enstitü teklifi yaptıkları zaman ben şahsen İlahiyat Fakültesi istiyordum. Kanaatim bu yönde idi. Buna rağmen, “sen gel; şu veya bu yönde, bu işi götürebildiğimiz yere kadar götürelim”, dediler. Ben arkadaşların içine girdikten sonra, şu veya bu isimde ne olursa olsun bir okul açma fikri kuvvet buldu. Daha da bir canlılık kazandı. O gün ki siyasi atmosfer de müsait idi. O günkü bakan veya başbakan ile görüşmek çok kolaydı. Bakana akşam buradan telefon ediyorduk. “Yarın sabahleyin geliyoruz” diyorduk, farz-i misal “saat on sularında orada olacağız.” diyorduk ve gidip görüşüyorduk. Başbakanla da böyle idi. Başbakan da Sayın Süleyman Demirel idi.

A.B.: *O günün Milli Eğitim Bakanı kimdi?*

A.Ş.E.: O yıllarda milli eğitim bakanı Orhan Cemal Fersoy (ö. 1983) idi. 12 Ekim 1979 ila 12 Eylül 1980 yılları arasında bakanlık yapmıştı. Biz, heyet olarak randevu alıp Sayın Süleyman Demirel’e gittik. İçimizde onun ismen tanıdığı ve tanıştığı insanlar vardı. O da, Yozgat’ta böyle bir hareket olduğunu biliyordu. Demirel: “Hoş geldiniz, safa geldiniz ama ben sanayiciyim. Mühendisim. Bana fabrika açacağınızı söyleseniz, size yardım ederim. Her türlü fabrikanın yolunu gösteririm. Ama siz okul açacağınızı söylüyorsunuz.

İslam Enstitüsü açacağınızı söylüyorsunuz. Ben bu işinizi bilmem. En iyisi ben sizi Milli Eğitim Bakanına göndereyim. Bakan sizin işinizi halletsin.” dedi.

A.B.: *Berhudar ol, diyeydiniz..*

A.Ş.E.: Allah razı olsun, işimizi öyle bir haletti ki.. Biz bakana gittik ve başbakanın yanından geldiğimizi ve onun söylediklerini beyan ettik: “Başbakanın selamı var. Durum böyle. Biz enstitü açacağız.” Galiba başbakan da bizden önce telefon edip, bizim geleceğimizi söylemiş olacak ki, Bakan bizi çok sıcak karşıladı. “Hoş geldiniz, safa geldiniz” dedi. “Mektep açmak bizim işimiz” dedi. İçtenlikle kabul etti. “Ama ben sizin mektep açmanız için nelerin gerektiğini bilemem. Müsteşarı çağırırım; vereyim talimatı, müsteşarla siz işinizi devam ettirin.” dedi. Abdullah Nişancı Bey de o gün müsteşardı. 16.11.1979 ila 27.10.1980 tarihleri arasında Bakanlık Müsteşarlığı yapmıştı. Abdullah Bey de sağ cenahtan bir adam idi. Müsteşar, Din Eğitimi Genel Müdürü Mustafa Çinkılıç ile beraber geldiler. Mustafa Bey de ilahiyat mezunu idi. Müsteşarın odasında konuyu görüştüler. Enstitü meselesi açılınca Abdullah Nişancı: Efendim, dedi, “İslam Enstitülerinin durumu biraz kritik.” Din Öğretim Genel Müdürü de, enstitü açmanın müsait olmadığını vs. söyledi. “Yeteri kadar zaten enstitü var”, dedi. O zaman yedi tane Yüksek İslam Enstitüsü vardı. Yozgat sekizinci olacaktı. Böyle deyince, Milli Eğitim Bakanı, genel müdürün o sözlerine celallendi. Genel müdüre

dönerek: “Biz icraatçıyız. Sen memursun. Enstitünün açılmasına karar verilmiştir. Bunun için ne gerekiyorsa derhal yapılınsın. Okul açılacak. Gidin gerekenleri tamamlayıp getirin.” dedi. Onları hiç dinlemedi.

A.B.: *Biz de böyle babayiğitler istiyoruz.*

A.Ş.E.: Oradakiler, “efendim, hocası yok, binası yok, bilmem neyi yok” falan dediler. Bazı şartları ileri sürdüler. Yüksek İslam Enstitüsü açabilmek için en az doktorasını bitirmiş üç öğretim üyesi gerekmektedir, dediler.

A.B.: *Bugün ki şartlar o gün de vardı demek ki... (gülüşmeler)*

A.Ş.E.: Hoca bulman lazım. Okul için araç ve gereç lazım. Bina lazım. Biz de bugün İmam-Hatip Lisesi'nin yanındaki Ticaret Lisesi'nin üst katını bina olarak gösterdik. O zaman Ticaret lisesinin üst katında Hayatî Kimya Yüksek Okulu açılmıştı. Onlar da burayı boşaltmışlardı. Biz de bu lisenin bu katında Enstitü açmaya karar verdik. Fakat biz, Enstitünün açılması için yer olarak burayı gösterdik ama burada hiç ders görmedik.

A.B.: *Buradan sonra hangi binada ders görmeye devam ettiniz?*

A.Ş.E.: Bize onlar, üç şart koşmuşlardı: 1-Enstitü binanız olacak, 2-Sınıflar tefriş edilecek, 3-En az doktorasını yapmış üç öğretim elemanı olacak. Çünkü olaylar çok hızlı geliyordu. Ortada hiçbir şey yoktu. Bu denilen şartları yerine getirdikten sonra yanımıza gelin dediler. Biz de okulun açılması için yer olarak hemen söz konusu

lisenin üst katını gösterdik.

A.B.: *O gün için bu kadar öğretim üyesini nereden bulacaktınız?*

A.Ş.E.: Bu arada bana da, Bakanlıktan “Yozgat'ta kurulması düşünülen Yüksek İslam Enstitüsüne müdür olarak tayin etmeyi düşünüyoruz. Bu mevzudaki kararınız yazılı olarak bize bildiriniz” yazısı geldi. Bunu daha çok o gün ki siyaset organize ediyordu. Bu yazı gelince, ben hemen yazılı müracaatımı yaptım. Arkasından söz konusu enstitüye müdür olarak tayin ettiler. Bu işlemler yapılıncaya 1979'un son ayları idi. Kasım-Aralık ayları idi. Bunun üzerine ben, piyasaya doktorasını yapmış eleman aramaya çıktım. Denizde balık avlayacağız. (gülüşüyoruz) Benim 30 yıl önce yaptığımı şimdi siz yapıyorsunuz. Sağdan soldan insan ararken Diyanet İşleri Başkanlığında raportörleri buldum. Doktora yapmışlar. Ama oradan ayrılmak istiyorlarmış. Teşkilat kendilerinden, onlar teşkilattan memnun değil; iki taraf da bahane arıyorlar. Burada iki eleman buldum.

A.B.: *Kimdi bu iki kişi?*

A.Ş.E.: Biri Ramazan Ayvallı⁰¹ diğeri de Etem Levent⁰² idi. Bu arkadaşları bulunca, Yozgat'ta Enstitü açacağımı ve doktorasını yapmış elemana ihtiyacımız olduğunu söyledim. “Gelin sizi Yozgat'a götürüyem. Size lojman bu-

01. Ramazan Ayvallı hocamız, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Bölümü Hadis Anabilim Dalı'nda Profesör.

02. Etem Levent hocamız, şimdi Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde Yrd. Doç. Dr.

layım. Ev kiralarının ödeyeyim. Birinizi müdür muavini yapayım. Birinize de bir iş vereyim...” dedim. Allah razı olsun. Onlar da kırmadılar. Geldiler. Onlara ev buldum. İmkân sağladım. Başlangıçta çok güzel bir başlangıç oldu. 1980 yılının ocak ayında tedrisata başladık. İlk olarak 78 öğrenci aldık. O zaman İslam Enstitüleri Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı idi. Öğrencileri genel sınavın dışında, Yüksek İslam için seçmek gayesiyle dışarıdan bakanlık onayıyla diğer enstitülerden çağrılan hocalarla jüri kurduk. Ne Yozgat’taki ne de kendi Enstitümüzün hocalarını bu sınavda aktif görev vermedim. Onlardan rica ettim; değişik okullardan hocalar gelmişti. Üç kişilik yabancı hocanın jüriliği başkanlığında bu öğrenciler seçildi. Önceden İmam-Hatip Liselerinden gelen öğrenciler genel üniversite sınavına girdikten sonra, enstitü için özel alan sınavına girip seçiliyorlardı. Öğrencileri alınca, şimdiki Yozgat Anadolu Lisesi o zamanlar Kız Öğretmen Okulu idi ve boştu. Öğretmen okulları Türkiye genelinde kapanmıştı. Sadece okulun müdürü söz konusu lisenin lojmanında oturuyordu. Bütün personeli de hazırды. Biz de hızlı bir hamle ile Ticaret Lisesi binasında gösterilen yeri bırakıp buraya, önce valilik onayıyla geçtik. 450 kişilik okulun tamamını, yatılı kısmı ile birlikte Yüksek İslam Enstitüsü yaptık. Kapalı spor salonu vardı. 250 kişiyi barındıracak pansiyonu bulunuyordu. Aslında bu bina, daha önceleri Eğitim Enstitüsü olarak yapılmıştı. Kısa bir süre sonra Bakanlığa mür-

aat ettik. Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğüne tahsis edilen binanın, Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne tahsis ile Yozgat İslam Enstitüsü olarak kullanılması için bakanlıktan onay aldık.

A.B.: Şimdi sizin Yüksek İslam Enstitü Müdürü olarak tayin edilmesini bildiren evrak nerede? Yüksek İslam Enstitüsünün kuruluş kararı bir de...

A.Ş.E.: Bende yoktur herhalde.

A.B.: Milli Eğitim Bakanlığı’nda var mıdır acaba?

A.Ş.E.: Belki bulunur.

A.B.: Geldiniz bu okula ve öğretime başladınız... arkasından 12 Eylül ihtilali oldu...

A.Ş.E.: İhtilal olunca, başında hiç hesap etmediğimiz şeyler olmaya başladı. Bu arada ihtilal olmadan evvel, Yozgat’ta Yüksek İslam Enstitüsünün hazmedemeyen bir cemaat türedi.

A.B.: İslam Enstitüsünün neyini istemiyorlardı?!

A.Ş.E.: Neyini istemiyorlardı... Genel de kötü niyetli insanlardandı. Hatta Enstitü düşmanlığı içinde o günün Milli Eğitim Müdürü resmen itham ediyordu. O günün valisi, o günün emniyet müdürü, hatta o günün alay komutanı, milli eğitim müdürünün ve diğer grubun çalışmalarına çanak tuttular. Okulun yatılı pansiyonunun içinde, dışarıdan gelen yatılı öğrenciler vardı. Onların çoğu dışarıdan gelmişti. Valilikten izin alarak onları pansiyonda yatırıp kaldırdım. Pansiyon çalışır halde iken, o dönem siyasi partilerin

gençlik kollarına gidip gelen öğrencilerimiz varmış. Olabilir. Herkesin bir kanaati var. Polisler, buralara giden pansiyon öğrencileri ile arkadaş olup, bahane ile mesai dışında pansiyona giriyorlar. Bir iki defa aynı polisler sarhoş bir şekilde pansiyona gelip olay çıkararak kavga ediyorlar. Bu kavgayı, Enstitünün içindeki pansiyonda yaptılar. Dışarıya da “burada anarşi var” imasında bulunup partizanlık yapıyorlar diye yansıtıyorlardı. Hatta bu olaylar, söz konusu Yüksek İslam Enstitüsü düşmanı grubun, enstitü aleyhine rapor tutulmasına mesnet teşkil etti. Raporu o günün valisinin onayı ile o günün Milli Eğitim Müdürü de özel kurye olarak Ankara’ya bizzat kendisi götürdü.

A.B.: *Vay be.. muhafazakâr bir ilde Yüksek İslam Enstitüsü Düşmanlığı... şimdi de alttan alttan devam ediyor... zaman tekerrür ediyor...*

A.Ş.E.: O günün Milli Eğitim Müdürü yine okula geldi. Bir şeyler söyleyecekti. Onu okuldan kovdum. Çünkü doğrudan Başbakanlığa bağlı olan enstitü, ona bağlı değildi. Onun oraya müdahale etme hakkı yoktu.

A.B.: *Bu olaylar olduğunda ihtilal olmuş muydu?*

A.Ş.E.: Hayır. Daha ihtilal olmamıştı. Okul açılır açılmaz bu faaliyetler başlamıştı.

A.B.: *Sonra 12 eylül ihtilal oldu.*

A.Ş.E.: 12 Eylül İhtilalı olunca okul kapandı. İhtilaldan hemen kısa bir zaman sonra öğrenciler eğitime devam ederken enstitüyü kapama kararı alın-

dı.

A.B.: *O zaman siz bir dönem öğrenci aldınız...*

A.Ş.E.: İki dönem öğrenci aldık. Bu arada okulun açılışı ile ilgili bir şey daha oldu. Onu atladık. Enstitünün kararı çıktı. Öğretmen okulu tahsis edildi. Yozgat halkı, sağ olsunlar, müdür odasını tefriş ettiler. Sınıflar zaten hazırды. Hiçbir şey eksik bırakmadılar. Okulu açacağımız zaman dernek üyeleri içinde ben de dahil, heyet olarak Milli Eğitim Bakan’ı Orhan Cemal Fersoy’a gittik. Dedik ki: “Okulu açacağız. Tedrisata başlayacağız. Vaktiniz ne zaman müsait olur, açılışı teşrif etseniz. Siz de bu okulun açılışında bulunsanız. Bu okulu açmanız için bir vakit tayin etmedik. Sizin kararınızı bekliyoruz. Başbakanı davet etsek belki gelir, belki gelmez.” Orhan Cemal Bey dedi ki: “Yavrum! Gelin oturun bakiyim. Siz gençsiniz. Biz okul açarız; fakat bu memlekette okul kapatmaya meraklı zihniyetler var. Ben okulunuzun açılışına gelmeyeceğim. Siz de, şaşalı, debdebeli açılış yapmayınız. Kendi aranızda küçük bir tören yapıp bu işe başlayın.” Ondan sonra da: “Bakın, geç açılıyorsunuz. Bir yıllık dönem, kaç hafta, kaç saatlik ders ise, yaz tatili yapmayın. Bu açığı yazın da devam ederek tamamlayın. İkinci sınıfın öğretimine vaktinde başlayın.” diye tavsiyede bulundu. Bunun üzerine Kanuni Sultan Süleyman ile meşhur şairi Baki arasında geçen söz düellosunu anlatan beyitleri söyledi. Şöyle ki:

Kanunî Sultan Süleyman Han Baki’

ye her nasılsa celâllenir ve kendisi de iyi bir şâir olması hasebiyle dört mısra ile ferman eder:

Bâkî bed
Azm-i bülemd
Bursa' ya red
Nefy-i ebed

[Anlamı: Bâkî kötü adam; yüksek kararım odur ki, memleketi olan Bursa' ya gönderilsin, bir daha da gözüm görmesin.]

Fakat Şâirler Sultanı Bâkî; ferman kendisine okunur okunmaz ve hiç duraklamadan irticâlen ateş gibi dört mısra söyler:

N'ola kim nefy-i ebed azm-i bülemd
oldunsa ey Bâkî

Bilesin ki cihân mülkü değil
Süleymân'a bâkî

Şahâ! Azlimde isbât-ı tehevür ey-
ledin ammâ

Buna çarh-ı kemîn derler, ne sen
bâkî ne ben bâkî

[Ne olur ki senin kovulman yönünde yüksek karar alınmış olsa. Hayvanların bile dilinden anlayan ve yeryüzünün tamamına hâkim olan Hazreti Süleyman'a kalmayan dünya sana mı kalacak denilmek istenmektedir. Pâdişâhım! Mâşâallah iyi kızıyorsun, bu kararınla da celâlini gösterdin; yakışıyor da ancak unutulmamalıdır ki.. Bu geçici dünyadır, ne sen kalıcısın ne de ben..]

Şairler Sultanı Bâkî'nin fermanı tebellüğ ettiği anda irticâlen söylediği bu kıta, birisi tarafından not edilip pa-

dişaha takdim edildiğinde; ferman geri alınmış ve Bâkî merhûm İstanbul'da yaşayıp yine orada vefat etmiştir.

Milli Eğitim Bakanı bunları söyledikten sonra döndü bana dedi ki: "Artık bundan sonra ne ben bu bakanlıkta bakıyım ne de sen müdürlükte bakisin." Ve devamla "Bu dünyanın işi böyle döner. Sen git. Merasim yapmadan okulunu aç. Sen gençsin daha..." O zaman biz çok heyecanlı idik. Geldik okulumuzu açtık. Gayet de düzenli ve disiplinli gidiyorduk. Ama halk arasında da dedi kodu devam ediyor. Benim öğretim üyesi alımlarımı da dedikodu ediyorlardı. Senin meşhur Hacı Ozan da bu dedikodulara bir kez şahit olmuş ve onlara, bir gün lokantasında Sorgunlu Eyup diye biri vardı. Manifesturacılık yapardı. Adalet partisinin yönetiminde de görevi vardı. O, Hacı Ozan'ın da yakınındaydı ve sık görüşüyorlardı. O Eyup: "Efendim! Hep Ali Şakir kendi adamlarını aldı. Bizden kimseyi almadı. Yozgatlıları almadı. Sorgunluları almadı" diye beni Hacı Ozan'a şikâyet edermiş.

A.B.: *Bu gün de aynı zihniyet var. Mastır talebesi almamak için işi yokuşa süren zihniyet var... Beni de aynı şeylerle itham ediyorlar...*

A.Ş.E.: Efendim bilmem ne yapıyorlar falan. Hacı Ozan hasbi bir adamdı. Onlara: "Ulan demiş. Bu Şakir Hoca ne adam imiş, demiş ya. Adalet Partili geliyor, bizi almadılar. MHP'lisi geliyor, benim adamımı almadı diye şikâyet ediyor. MSP'li geliyor diyor, benim adamımı almadılar. Hep akrabasını ve hısımlarını mı almış. Kimi al-

mış, demiş. Demek ki bu adam doğru iş yapmış. Sizin adamlarınızı almamış.” demiş. (gülüşüyoruz). Dedikodular hep böyle devam etti. Biz de daha başlangıcında biraz disiplinli olsun, laçka olmasın, sağa sola dağılmasınlar, birilerinin elemanı olarak gözükmesinler, diye işin başında gösterdiğimiz hassasiyet, halka ağır geldi. Pansiyondaki malum kavgadan sonra her gün gidip gece saat 10’a kadar, okulda duruyordum. Öğrencileri kontrol ediyordum. Pansiyonda her şeylerine dikkat ediyordum. Saat 10’dan sonra eve dönüyordum. Ben hem odacı hem memur, hem müdür idim. Pansiyonda kazan kaynatıyoruz, yedirip içiriyoruz. Harçlığı olmayana harçlık veriyoruz. Yeter ki “doğru dürüst okusunlar” diyoruz. Hele Tosyalı H... diye bir çocuk vardı. Mezun olduktan sonra şimdi ne iş yapıyor bilmiyorum. Daha 12 Eylül İhtilali olmamıştı. Bir gün dersten sonra çocuklara çevrede Maraş, Çorum ve Kırşehir gibi yerlerde olup biten olayları, örnek göstererek nasihat ederken birden heyecanlandı ve “Yeter Hocam artık! Hep biz sabır ve aktif olmaktan uzak durmamızı tavsiye ediyorsunuz. Hâlbuki bizler Yüksek İslam Enstitüsü öğrencileri olarak şimdi Türkiye’deki bu sol hareketlerin karşısına çıkacak en zinde güçleriz. Yeşil bayrağı çekip sokakları doldurmamız gerekir. Müslüman Türk halkı bizleri her şartta destekler. Siz bize engel olup bizim heyecanımızı ve duygularımızı köreltiyorsunuz” dedi ve “daha ne kadar sabredeceğiz”. “Bitti mi” dedim. “Bitti” dedi. “Bak şimdi sen dinle” dedim: “Si-

zin yeşil bayrakla sokağa dökülmenizle, slogan atıp bağırıp çağırmanızla bu işler bitmez. Memleket de düzelmez. Yorulur. Kavga eder, yaralanır, belki istikbalinizden ve gençliğinizden olur, hem üzülür, hem de üzersiniz. Sizi bin bir sıkıntı ile aileleriniz buraya sokağa dökülmeniz için göndermedi. Burada da mahrumiyetle kazanmaya çalıştığınız tahsil hayatınızı sokağa saçmayın ve satmayın! Sizin birinci göreviniz okulunuz ve derslerinizdir. Bir an önce okulu bitirip ailenize kavuşmak, bir meslek sahibi olmak ve mutlu bir yuva kurmak için aileleriniz sizi bekliyor. Okul sokakta bitmez. Hayat ve meslek sokakta kazanılmaz. Pek çok zarar görürsünüz sokaktan. Örneklerini görüyorsunuz. Sokaklara, sloganlar yazıyorlar. Slogan yazılınca sokaklar ve duraklar ve içinde yaşayanların zihniyetleri değişiyor mu? Bunlardan kim ne kazanıyor? Memleket ne kazanıyor? Siz ne kazanacaksınız? Haydi bakalım, vaz geçin bu sloganlı düşünceden ve dersinize çalışın!” diye nasihatimi tamamlamıştım. Gördüm ki bu nasihatten sonra öğrenciler, daha dikkatli olmaya başladılar.

İkinci sınıfta 151 talebemiz olmuştu. Bu halde iken okul kapandı. Her bir öğrenci bir yere gitti. Gitmeyen sadece iki öğrenci vardı; biri Sarıhacılı idi.

A.B.: *Enstitü niye kapandı? Ne zaman kapatıldı?*

A.Ş.E.: İhtilalden sonra Din Eğitimi ve Dinî Hareketlerle ilgili Millî Eğitim Bakanlığı’nda bir komisyon kuruldu. O yıllarda aktif konuşulan birkaç şey vardı:

1- İmam-Hatip okullarındaki kız öğrencilerin bile başlarının kapanmasına müsaade edilmiyordu. İlk zamanlar, hatta Kur'an-ı Kerim dersinde bile örtünme yasaktı. Başörtüsü meselesi vardı.

2- Sayıları 274 veya 275 olan İmam-Hatip Liselerinin orta kısmı hariç çokluğundan şikâyet ediyorlardı. Bunu yapan belli o zihniyetti. İhtilalden sonra kurulan komisyon bir rapor hazırladı. İmam-Hatip Liselerinin sayısı ve buradaki başörtülü öğrencilerin başlarının açılması meselesi konuşuluyordu. Bu liselerin sayılarının artmasından fevkalade rahatsızdılar. "Her ilçede İmam-Hatip Lisesi açılıyor" sözü ayyuka çıkmıştı. Bunu engellemek için önce lisesi açılmamış 100 bu kadar İmam-Hatip okullarının kapatılmasına karar verdiler.

A.B.: *Peki bunun enstitü ile ne ilgisi vardı?*

A.Ş.E.: O gün gündem bunlarla meşguldü. İhtilalden sonra kurulan o komisyonda, Yüksek İslam Enstitülerinin kapatılıp İlahiyat Fakültelerine dönüştürülmesini de ele almıştı. Mevcut sekiz enstitüyü ilahiyat fakültesine dönüştürecekler ve ilahiyatları da üç adetle sınırlandıracaklardı. Bunlardan biri Ankara'da biri Erzurum'da biri de Konya veya İstanbul'da kurulacaktı. Diğer şehirlerdeki enstitüler de kapatılacaktı. Bu durum içinde Yozgat da kapatılacaktı. Yine o günlerde Yozgat'tan daha önce sözünü ettiğim tevizat da bunu tetikledi. Yozgat'ın ayrıca kapanmasını hızlandıran özellikleri de vardı. Yeni açılmış okul, ye-

terli hocası yok, talebesi az, dağıtması kolaydı; yenmesi kolaydı. Ondan sonra da Türkiye'de ilk olarak binası, devletin okulunu işgal ediyor". Yani Öğretmen Lisesinin yerini kullanıyor. İslam Enstitüleri ve İmam-Hatip okulları devletin yaptırdığı binalar değildi. Samimi Müslümanların paraları ile yapılmıştı. Onlar devlet okulu değil!? Yüksek İslam Enstitüleri devletin okulu değil?! Türkiye'de ilk defa Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü, boş ve atıl duran Yozgat Kız Öğretmen Okulu'nun yerini kullanıyordu. Bu ilk bir örnekti. Kapatma kararının gerekçesine işte bunlar vardı. [Kararları buraya yaz]

A.B.: *Enstitü kapatılırken kaç hoca görevli olarak çalışıyordu?*

A.Ş.E.: Beş hocamız vardı. Bunların dört tanesi doktorasını yapmıştı. Okul kapanma emri geldikten sonra biz de ne yapacağımızı şaşırдық. Aniden bir karar çıktı geldi. Tahminen kapatma emri 1981 yılı Ocak ayında geldi. "Bundan sonraki öğretim yılı için öğrenci alınmaması, mevcut öğrencilerin istekleri doğrultusunda, mevcut enstitülerden birine dağıtılması, yine mevcut hocaların da istedikleri fakültele gitmesinin sağlanması." Burayı mevcut kararlara göre yap....

A.B.: *Yine insaflıymışlar... milleti ortada bırakmamışlar...*

A.Ş.E.: Milli Eğitim Bakanı, Hasan Sağlam idi. Bize veya bizden hiç kimseye sormadan kapattılar. Aslında bana göre, enstitünün kapanma kararı söz konusu rapora göre değildi. Rapor

bir şablon idi. Bir bahane idi. Ama buradan yani Yozgat'tan giden tezvirat ve arada dönen fitne hareketi bu işi hızlandırdı.

A.B.: Aynı zihniyet işlevine gizli gizli devam ediyor... ne ise.. artık siz enstitü hakkında alınan bu kararın değişmesini istiyorsunuz...

A.Ş.E.: Evet. Yetkililerin yanına gidiyoruz, kimse kabul etmiyor. Bakanlık randevu vermiyor. Başbakanı ulaştırmak istiyoruz, o randevu vermiyor. Hiçbir yere yanaştırmıyorlar. Derken, meşru yollarla hiçbir bakanlığa ulaşamadık. Ama yapılan işin, enstitü hakkında verilen bu kararın yanlış olduğunu da mutlaka anlatmamız gerekiyordu. Bir şeyler söylememiz gerekiyordu. Arkadaşlar irtibat kurmak isterlerken, Köşkte bir Hasan Sağlam Paşa vardı. Hasan Sağlam Paşa iki tane idi. Biri Milli Eğitim Bakanı olmuştu, diğeri de Köşkte bulunuyordu. Köşkteki Paşa, o günkü Cumhurbaşkanının yaveri veya özel kalemi idi. Bu Paşanın arkadaşı Paşa olan bir başka paşa da, bizim enstitü müdürü bir arkadaşımızın arkadaşının yakını idi. Böylece dışarıdaki bir Paşa vasıtasıyla Köşkte yaklaşıp söz konusu durum anlatıldı. O günkü Cumhurbaşkanından randevu alındı. 1981 yılı 5 ya da 7 Mayıs ayında randevu aldık. Bütün farklı İslam Enstitülerinden beş kişilik heyet, Türkiye'nin dini meselelerini görüşmek üzere Köşke çıkılacaktı.

A.B.: Bu arada Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü talebeleri okumaya devam ediyorlar, değil mi?

A.Ş.E.: Evet. Ama okulun düzeni bozuldu. Hocaların düzeni bozuldu. Bizimle gayet iyi olan hocalar, asabileşti... Biz 1981 yılı Mayıs ayının 5'inde görüşmek üzere, vakit gelmeden Diyanet İşleri Başkanlığında bir odada toplandık. Bursa'dan Halis Ayhan; Samsun'dan Mustafa Uzunpostalcı; Konya'dan Ahmet Gürtaş, İzmir'den Mevlüt Feriel ve Yozgat'tan da biz zat ben katıldım. O günkü Cumhurbaşkanına takdim edilmek üzere bir dosya hazırladık. Dosyayı da birkaç nüsha yaptık. Birini Milli Eğitim Bakanına, diğeri Başbakanı, bir diğeri de Cumhurbaşkanına vermek üzere. Köşke çıktığımızda her arkadaş da bir konuyu konuşacaktı. Biz buna göre hazırlandık. Bakan ve Başbakan'ın özel kalemine bırakabildik. Kenan Evren Paşa bizi köşkte değil, Genel Kurmay Başkanlığındaki odasında, askeri üniformasıyla kabul etti. Orada Halis Bey, Türkiye'deki din eğitimini ve dinî okulları konuştu. Bunların zaruretiden bahsetti. Allah selamet versin Cumhurbaşkanını, hemen sözü alıyor: "Ben de hoca çocuğuyum" diyor başlıyor. Konuşmaya devam ederken söz İmam-Hatip okullarına geldi. "Bu iş, arz-talep işidir" dedi. "Memleketin ne kadar din adamına ihtiyacı varsa o kadar okul açarız, dedi. "Fazlasına gerek yok" dedi. "Şimdi Türkiye'de bazı din okulları açılmış" dedi. Meğerse bir gün önceden Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam'ı çağırılmış ve ona demiş ki: "Biz, Türkiye'nin dini meselelerini görüşmek üzere İslam Enstitü hocalarına bir randevu verdik. Bunlar

bize ne getirirler? Ne konuşurlar, ne isterler?” O da: “Efendim, şimdi gündemde başörtüsü meselesi var. İmam-Hatip okulları meselesi var. Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü meselesi var.” Bu arada Yozgat’tan da sürekli telgraflar gidiyor. Ama hiçbirini kale almıyorlar. Hatta hatırlıyorum. Arkadaşın biri galeyana gelip, öyle şiddetli bir telgraf atmış ki, “Yozgat’ta halk ayaklandı. Meydanda toplandılar. Otobüsleri dizdiler. Otobüslere binip Ankara’ya geliyor vs.” Ankara’dan da “Yozgat’ta böyle bir şey var mı” diye Yozgat valiliğine telefon etmişler. Herhangi bir hareket olmadığını öğrenmişler.

A.B.: *Keşke yapsalardı. En azından müspet tepkilerini göstereselerdi...*

A.Ş.E.: Kimle yapacaksın. Kim var ki! Sonra, o günün Cumhurbaşkanı sözlerine devam etti. Yine arz ve talepten bahsetti. Fazla din okulu açılırsa biz bunları kapatırız, dedi. “Yozgat Yüksek İslam Enstitüsünü kapattık da ne oldu?” dedi. Ben hemen ayağa kalkıp: “Efendim! Bendeniz o kapatmış olduğunuz enstitünün müdürüyüm.” Dedim. “Hah! Otur!” Dedi biz de oturduk. Sonra yine devam etti: “Senin mektebin yokmuş”:

A.Ş.E.: Evet efendim. Yüksek İslam Enstitüsü açılma aşmasında belli bir yeri yoktu. İslam Enstitüsü için yapılmış bir bina yoktu. Ama sonradan, devletimiz lütfetti; Öğretmen Okulu olarak yapılmış, 450 öğrenci kapasiteli, kapalı spor salonu ve pansiyonu olan bir okulu, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü emrine tahsis etti. Şu an öğrencilerimiz bu okulda okuyorlar.

Cumhurbaşkanı: *Senin öğrencin de yokmuş...*

A.Ş.E.: Efendim, şu anda 151 adet öğrenci var. İkinci sınıfı okuyorlar. Biz istersek 500 adet öğrenciyi bir defada alırdık. Ama okul, düzenli bir şekilde kalkınsın, gelişsin diye öğrenci almadık. Her dönem 75 öğrenci almaya gayret ettik.

Cumhurbaşkanı: *Senin hocan da yokmuş...*

A.Ş.E.: Efendim, bize ilkönce okul açılırken doktorasını yapmış üç öğretim üyesi gerektiğini söylemişlerdi. Şimdi bizim beş adet öğretim üyemiz var. Türkiye’nin hiçbir enstitüsünde beş adet doktorasını yapmış öğretim üyesi ile öğrenci alımına başlayan bir enstitüsü yoktur. Şu an bu konuda hepsinden öndeyiz.

Cumhurbaşkanı: *Senin okulunda siyaset yapıyorlar...*

A.Ş.E.: Efendim. Ben okulun müdürüyüm. Siz de Türkiye Cumhuriyetinin devlet başkanısınız. Emrinizde ordular var. Emrinizde devlet var. Emrinizde hâkim var, savcı var. Emrinizde polis var. Verin talimatınızı, kim siyaset yaptı ise, kim kanuna karşı ne suç işlemiş ise ben o suçumun cezasını çekmeye razıyım. Size yanlış bilgiler vermişler” deyince, Cumhurbaşkanı: “Sen dersini iyi çalışmışsın. İyi çalışmış da gelmişsin.”

A.Ş.E.: Efendim, ders değil. Ben bu enstitünün kuruluşundan beri içinde olan biriyim ve Yozgathıyım. Bu okulu kuran müdürüm. Ben devletin müdürüyüm. Devlet, açtığı okulu kendisi

kapatıyor. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde çok az olan bir şeydir bu durum. Yozgat'taki İslam Enstitüsü bir dini ihtiyaçtan bir dini zarurettten doğmuştur. Muhafazakâr bir muhittir. Eğer devlet kontrolünde bu düzenli eğitim yapılmazsa bunun yerini kimler alır yarın?

Cumhurbaşkanı: Peki ne istiyorsunuz?

A.Ş.E.: Enstitünün kapanma emrinin kaldırılmasını istiyorum. Yeniden tedrisata devam etmesini istiyorum. (Şöyle bir düşündü ve:) "Asker verdiği karardan dönmez" dedi. O zaman bunun vebalini ben çekmem. Ben müsterihim. Ben bu durumu anlatmak için buraya kadar geldim. Biraz uzun süre bir sükût hâkim oldu. Hemen konuyu değiştirdi. Sonra buradan çıktık. Bize 15 dakika zaman ayırmışlardı. Biz içerde tam 45 dakika kaldık. Bu arada yanımdaki arkadaşım, ben susayım diye sürekli paçamı çekiyor ve olan durumdan korkuyordu...

Ben sakallı idim. Sırf bu durumu anlatmak için sakalımı tıraş edip oraya gitmiştim. Canım ve başımı bu yola koydum da geldim.

A.B.: *Oradan geldiniz..*

A.Ş.E.: Geldik ama, arkamızdan Milli Eğitim Bakanı hakkımızda tahkikat açtı. O zarf duruyor, onu verebilirim.

A.B.: *Niçin tahkikat açtı?*

A.Ş.E.: Efendim, güya görevimiz olmadığı halde, hiyerarşiyi bozarak üst makamlardan randevu alıp, Milli Eğitim Bakanlığı üst makamlarına bilgi vermeden Köşkte ulaşmak ve mesle-

ğimize ilgili bilgi vermek. Sonra bu soruşturma devam etti. En son ifadelerimizi alıp ceza verecekleri zaman, soruşturmaya cevap yazıp altına not düştüm: "Sizin yaptığımız bu soruşturma, devlet başkanının bizi kabulüyle ilgili olduğundan bu soruşturma evrakının bir fotokopisini de devlet başkanına gönderiyorum. Bilginize arz ederim" dedim. Bunu alınca, daha ceza vermeden konuyu kapattılar. Bütün arkadaşları da cezalanmaktan kurtardık böylece.

A.B.: *Sonra okul kapandı... Öğrenciler dağıldı... Yozgat'ta dedikodular yayıldı..*

A.Ş.E.: Herkes bir yere gidiyor. Ben bir yere gitmem. Bana sorana ben bunun cevabını veririm, dedim. Ben Yozgat'ta kalmak istediğim zaman, bana müftü olmamı söylediler. Müftü vardı. Ben bir müftülü yardımcılığı kadrosu talep edip müftü yardımcısı oldum. Müftü olsaydım bu kez de "Müftü olmak için, okulu kapattı" derlerdi. Müftüye de yerinde sıkı durmasını ve başka bir şey kabul etmemesini istedim.

A.B.: *Müftü yardımcısı oldunuz.. oradan emekli mi oldunuz?*

A.Ş.E.: Evet. 1982'de bu göreve başladım. Fakat daha sonra 1988'de emekli oldum.

A.B.: *Ondan sonra tekrar öğretim üyesi oldunuz mu?*

A.Ş.E.: Evet. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Yabancı Diller Okulu'nda Arapça hocası olarak görev ve başladım. 1984 Ekim'inden 1987 Ka-

sım ayına kadar burada göreve devam ettim. 1985 yılının Haziran ayından itibaren de Gazi Üniversitesinde Arap Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurdum. Gazi Üniversitesi'nden emekli oldum. 1987-91 yılları arasında ANAP'tan bir dönem de merhum Turgut Özal'ın daveti ile Yozgat Millet Vekili seçildim.

A.B.: *Şu an Yozgat'ta neler yapıyorsunuz?*

A.Ş.E.: Millet Vekilliğim bittikten sonra Ankara'da kalmam mümkün idi. Üniversitelerden birinde hoca olarak da devam edebilirdim. Başka bir iş kurup yine Ankara'da kalabilirdim. Yine ailevi sebeplerden dolayı bunları terk ettim. Bu defa Efendi Babam rahatsızlardı. Ona hizmet etmek için tekrar Yozgat'a döndüm. O zaman annem rahmetli olmuştu. Eskiten beri zaten Yozgat'a gelmeyi tercih etmişimdir. 1992 yılında Yozgat'a geldim. O zaman Yozgat'ta benim evim falan yoktu. 1992'den sonra babamdan kalan mevcut evin yerini aldım. Babamla beraber oturmak için oraya ev yaptım. O, müstakil evinde oturmayı tercih etti. Nihayet 2002 yılında Efendi Babam Hakkın rahmetine kavuştum. 1992'den sonra Yozgat'ın kültür ve tarihi ile ilgileniyor, makale ve kitap yazıyorum. Bizzat yazdığım veya editörlüğünü yaptığım birkaç kitabım var. "Fenni Divanı", "Abdulkadir Bey'in Hatıraları", "Bozok Sancağı", "Vakıflar ve Yozgat'ta Tarihi Vakıf Eserler" vs.

Ali Şakir Efendi, 2002 yılından bu yana yine muhterem pederlerinin olduğu muhitte, onun hatırasını devam ettiren Aşk Vakfı'nın da yönetim kurulu

başkanı olarak hizmet etmekte, Pazar Günleri, bu halkayı seven her kesimden gönül dostlarına vaaz ve sohbetler etmekte, herkesin çok muhtaç olduğu kanaat önderliğini yapmaktadır. Kendisine Allah'tan sıhhat, afiyet ve uzun ömür diliyoruz.

Ekler

- Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü'nün açılış izni
- Yozgat Yüksek İslam Enstitüsü'nün kapanış emri

T.C
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Din Eğitimi Genel Müdürlüğü

Ankara
7.1.1980

Şube : Planlama-Yatırım
Sayı : 221./000811
Konu : Yüksek İslâm Enstitüsü

Yozgat Valiliğine

İliniz Hayati Bilimler Yüksek Okulunun bulunduğu Ticaret Lisesinin boş olan 3. katında, sözü edilen Yüksek okulun bütün araç-gereçlerinin de devredilmesi kaydıyla bir Yüksek İslâm Enstitüsü açıldığına dair 4 Ocak 1980 gün ve 245 sayılı mucibin bir sureti ilişiktir.

Bilgilerinizi ve ilgililere tebliği ile söz konusu Enstitünün öğretime açılabilmesi için gerekli hazırlıkların yapılmasının teminini rica ederim.

Eki : 1 Mucip sureti

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI a.
Din Eğitimi Genel Müdürü
Mustafa Çankılıç
(İmza)

Aslının aynıdır.

19.2.1981

Dr. Ali Şakir ERGİN

Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü
Müdürü

T.C
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Din Eğitimi Genel Müdürlüğü

Sayı : 713-54-66.1-81-FLN-YTR.
005778
Konu : Yüksek İslâm Ens.

ANKARA
7/4/1981

Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürlüğüne

Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü ve binanın durumu ile ilgili, Bakanlık Makamının 26/3/1981 gün ve 5573 sayılı muciplerinin bir sureti ilişikte gönderilmiştir.

Söz konusu mucibe göre;

- 1- Adı geçen Enstitüye 1981-1982 Ders Yılında yeni öğrenci alınmaması,
- 2- Mevcut Öğretim Üyesi ve Öğrencilerin Başka Yüksek İslâm Enstitülerine nakillerinin yapılabilmesi için istekleri ayrı ayrı tesbit edilerek en kısa zamanda Bakanlığımıza bildirilmesi,

Gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

MILLİ EĞİTİM BAKANI ADINA

Cezmi BİREN
Müsteşar
(İmza)

EKLER :

EK- 1 (1 Mucip Örneği)

DAĞITIM :

Gereği :

Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü
Müdürlüğüne

Bilgi :

Yozgat Valiliğine

Aslının avıdır.

14/4/1981

Dr. Ali Şakir ERGİN

Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü
Müdürü

